

İLETİŞİM BİLİMLERİNDE
KURAMSAL VE UYGULAMALI ÇALIŞMALAR
Theoretical and Applied Studies in Communication Sciences

Editör

Doç. Dr. Feridun NİZAM

İLETİŞİM BİLİMLERİNDE KURAMSAL VE UYGULAMALI ÇALIŞMALAR

Theoretical and Applied Studies in Communication Sciences

Editör

Doç. Dr. Feridun NİZAM

Yazarlar

Bahar BALCI AYDOĞAN - Berceste Gülçin ÖZDEMİR - Birol DEMİRCAN
Ceyda ÜNVER TETİK - Deniz YAMAN - Edanur BAYTAK SULUBAY
Emre KOPARAN - Erkan SOLMAZ - Filiz YILDIZ - Melike SEJFULA - Sevda ÜNAL

E-ISBN: 978-625-382-168-5

DOI: 10.54637/vizetek.9786253821685

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap elektronik ortamda yayımlanmaktadır.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Koordinatörü: Seda AYĞÜN

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Ahmet TUNÇDEMİR

Baskı: Ankara | Aralık, 2025

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

Elektronik Yayın Formatı: PDF

Elektronik Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekiayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

İLETİŞİM BİLİMLERİNDE
KURAMSAL VE UYGULAMALI ÇALIŞMALAR
Theoretical and Applied Studies in Communication Sciences

Editör

Doç. Dr. Feridun NİZAM

Ankara, 2025

ÖNSÖZ

İletişim bilimleri, dijitalleşmenin ve teknolojik dönüşümlerin hız kazandığı günümüzde toplumsal yapıyı anlamlandırmak için her zamankinden daha kritik bir disiplin haline gelmiştir. “**İletişim Bilimlerinde Kuramsal ve Uygulamalı Çalışmalar**” başlıklı bu eser; disiplinin kendi içsel sorgulamalarından başlayarak sinemadan dijital kültüre, kriz haberciliğinden yapay zekâ teknolojilerine kadar geniş bir yelpazede güncel tartışmaları bir araya getirmektedir. Kitabın temel motivasyonu, iletişim araştırmalarındaki kuramsal sınırları test etmek ve bu sınırların uygulama alanındaki somut karşılıklarını disiplinlerarası bir perspektifle ortaya koymaktır.

Kitap, iletişim çalışmalarının güncel kuramsal ve ampirik tartışmalarını, disiplinlerarası bir yaklaşım çerçevesinde ele alan çalışmaları bir araya getirmektedir. Medya, kültür, teknoloji ve toplum arasındaki ilişkilerin dönüşümüne odaklanan bu çalışmalar; kriz ve afet dönemlerinde habercilik pratiklerinden dijital kültürün yapısal etkilerine, sinema anlatılarında toplumsal cinsiyet temsillerinden yapay zekâ ve algoritmik düzenlemelere kadar uzanan geniş bir konu yelpazesi sunmaktadır. Kitapta yer alan bölümler, iletişimi yalnızca bir iletim süreci olarak değil; iktidar ilişkileri, kültürel kodlar, ideolojik yapı ve teknolojik aracılıklar bağlamında ele alan bütüncül bir perspektifle değerlendirmektedir.

Kuramsal Temeller ve Dijital Kültürün Dönüşümü temasının ilk eserini, iletişim araştırmalarında kuramın rolünü yeniden inceleyen **Birol Demircan**’ın çalışması oluşturmaktadır. Demircan, kuramın disiplin içinde nasıl kullanıldığını sorgulayarak çoğu çalışmanın kuramsal bir çerçeveden yoksun olduğuna veya kuramın sadece bir çerçeveleme aracı olarak kullanılıp kuram inşasına yeterince katkıda bulunulmadığına dikkat çekmektedir. Bu kuramsal sorgulamanın ardından **Erkan Solmaz**, dijital dönüşümün inşa ettiği hiperkültürel toplumu çeşitli teorik perspektiflerden incelemektedir. Solmaz’ın çalışması; hiperkültürün yol açtığı mekânsızlaşma, aura kaybı ve kimlik inşasındaki dönüşümlere odaklanmaktadır.

Dijital dünyanın yapısal meselelerinden biri olan gözetim olgusu, **Deniz Yaman** tarafından Netflix örneği üzerinden ele alınmaktadır. Yaman, izleyicinin haz peşinde koşarken verisini ifşa etmesiyle oluşan “gönüllü tutsaklık” durumunu ve algoritmik yönlendirme ile özgür irade arasındaki simbiyotik ilişkiyi analiz etmektedir. Kültürel dönüşümün tüketici kimliği üzerindeki yansımaları ise **Ceyda Ünver Tetik** tarafından YouTube “Daire” kanalı örneğiyle incelenmektedir. Çalışma, yeni

medyanın yaşam tarzı politikalarını ve estetik kodları nasıl yeniden tanımladığını, evin nasıl bir kimlik ve yaşam tarzı yansıtma aracına dönüştüğünü ortaya koymaktadır.

Habercilik Pratikleri ve Kriz Yönetimi kitabın ikinci ana eksenini olarak, medyanın toplumsal krizlerdeki rolünü ve habercilik pratiklerinin değişen doğasını mercek altına almaktadır. **Filiz Yıldız ve Sevdâ Ünal**, afet dönemlerinde saha haberciliğine odaklanarak medyanın afet yönetimindeki rolünü, habercilerin sahada karşılaştığı sorunları ve riskleri tartışmaktadır. Bu tartışma, **Edanur Baytak Sulubay**'ın 2021 orman yangınları özelinde yaptığı kapsamlı içerik analizi ile desteklenmektedir. Sulubay, 10 farklı ulusal gazetenin yayın politikalarına göre kriz haberciliği bağlamındaki tutumlarını karşılaştırmalı bir yaklaşımla sunmaktadır. Haberciliğin teknolojik geleceğine dair dikkat çekici bir perspektif sunan **Bahar Balcı Aydoğan**, çok modlu yapay zekânın enflasyon haberleri üretimindeki rolünü sorgulamakta; yapay zekânın ideolojik tutumları nasıl dönüştürdüğünü ve haberin anlam dünyasını nasıl değiştirdiğini analiz etmektedir.

Sinema, Temsil ve Toplumsal Cinsiyet temalı eserler ise, görsel kültür ve toplumsal cinsiyet temsillerine ayrılmıştır. **Emre Koparan**, Onur Ünlü sineması üzerinden erkeklik krizini ve travmatik karakter inşalarını inceleyerek karakterlerin kamusal ve özel alanda yaşadığı çatışmaları saptamaktadır. Benzer bir eleştirel duruş, **Berçeste Gülçin Özdemir**'in "Zero Motivation" filmi üzerine yaptığı feminist film analizinde görülmektedir. Özdemir, kadın askerlerin erkek egemen dünyadaki varoluş mücadelelerini ve bu temsillerin kara komedi türüyle nasıl sorunsallaştırıldığını tartışmaktadır. Yeni nesil medya mecralarındaki güzellik algısı ise **Melike Sejfula**'nın çalışmasıyla ele alınmaktadır. Sejfula, sanal influencerların sunduğu kusursuz güzellik standartlarının Z kuşağı tarafından nasıl alımlandığını ve mevcut güzellik algısının nasıl yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır.

İletişim araştırmalarındaki kuramsal sınırları sorgulamayı; dijitalleşen toplumun hiperkültürel ve gözetim odaklı yapısını incelemeyi; kriz dönemlerindeki habercilik pratiklerini ve zorlukları konusunda aydınlatıcı olmayı ve sinemadaki toplumsal cinsiyet ile yeni medya temsillerini derinlemesine analiz etmeyi amaçlayan çok yönlü bir eser olarak tasarlanan kitabın hazırlanmasında emeği geçen tüm yazarlarımıza teşekkürlerimizi sunar, bu çalışmanın iletişim yazınına ve tüm araştırmacılara faydalı olmasını dileriz.

Doç. Dr. Feridun NİZAM

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm	
İletişim Araştırmalarında Gelişmeler ve Kuramsal Sınırlar	1
	<i>Birol DEMİRCAN</i>
2. Bölüm	
Dijital Dönüşüm ve Hiperkültürel Toplumun İnşası.....	21
	<i>Erkan SOLMAZ</i>
3. Bölüm	
Akışkan Gözetim ve Şeffaflık: Algoritmik Çağda	
İzleyicinin Gönüllü Tutsaklığı	37
	<i>Deniz YAMAN</i>
4. Bölüm	
Postmodernizm, Yeni Medyada Kültürel Dönüşüm ve Tüketici Kimliği	53
	<i>Ceyda ÜNVER TETİK</i>
5. Bölüm	
Afet Dönemlerinde Saha Haberciliği: Sorunlar, Zorluklar ve Riskler	81
	<i>Filiz YILDIZ</i>
	<i>Sevda ÜNAL</i>
6. Bölüm	
2021 Orman Yangınları Örneğiyle Kriz Dönemlerinde Habercilik	99
	<i>Edanur BAYTAK SULUBAY</i>
7. Bölüm	
Çok Modlu Yapay Zeka Editörlüğü: Tüik Ekim 2025	
Enflasyon Haberlerinin Veri Tabanlı İçerik Analizi	135
	<i>Bahar BALCI AYDOĞAN</i>
8. Bölüm	
Onur Ünlü Sinemasında Erkeklik Krizi ve Travmatik Karakterler	157
	<i>Emre KOPARAN</i>
9. Bölüm	
Zero Motivation: Questioning The Place of Female	
Characters in The Social Order With A Feminist Film Approach	207
	<i>Bereste Gülçin ÖZDEMİR</i>
10. Bölüm	
Sanal Influencerlar ve Güzellik Algısı:	
Z Kuşağı Üzerine Bir Alımlama Analizi	225
	<i>Melike SEJFULA</i>